

रंगभूमी आणि वाणीकौशल्य

Vivekanand College, Kolhapur

(Autonomous)

Department of Marathi

2019-20

Value added course

रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स

1. DURATION OF COURSE : 3 Months (30 Hours)
2. ELIGIBILITY FOR ADMISSION : 12th Pass (any faculty)
3. INTAKE CAPACITY : Minimum 15, Maximum 40
4. Started from : 01/08/2019

OBJECTIVES OF THE COURSE :

- To introduce drama code among students.
- To introduce the concept of directing and acting among the students.
- To explain theater technique.
- To explain the concept of speaking skill.
- Practicing the skills of communication, storytelling, presentation and facilitation.

FACULTY INVOLVED IN TEACHING THE COURSE :

1. Prof. B. K. Gosavi : Coordinator, Head, Associate Professor
2. Dr. Himanshu Smart : Coordinator, Bhalji Pendharkar Sanskrutik Kendr, Kolhapur

• TIME TABLE OF COURSE:

Sr. No.	Course Name	Teaching Scheme (Hrs/Week)			
		Theory			Total Lecture
Day	Lecture	Time			
1	रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स	बुधवार	01	11.00 to 12.30	02
		गुरुवार	01	11.00 to 12.30	

• EXAM STRUCTURE & PASSING CRITERIA:

Sr. No.	Course Name	Examination Scheme (Marks)		
		Theory	Practical	Total Marks
1	रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स	50	50	100

Passing criteria minimum 40 marks

A Grade: above 70

B Grade: 50-70

C Grade: Blow 50

Prof. B. K. Gosavi

Prof. B. K. Gosavi

मराठी विभाग प्रमुख

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

विवेकानंद कॉलेज (स्वायत्त), कोल्हापूर

सूचना

No.NB/ 9 / २०१९-२०

दिनांक : २४.०७.२०१९

सिनिअर महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थी, विद्यार्थिनींना कळविण्यात येते की, रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स २०१९-२० साठी प्रवेश घेतलेल्या व प्रवेश घेऊ इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी दिनांक ०१.०८.२०१९ रोजी शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे स्मृतिभवन येथे सकाळी ११.०० वाजता उपस्थित रहावे. यावेळी सदर कोर्सची सुरुवात होत असून सर्वांची उपस्थिती / हजेरी आवश्यक आहे. याची नोंद घ्यावी.

प्रा. बी. के. गोसावी

समन्वयक

मोबा.९४२३२७०९४७

(डॉ. एस. वाय. होनगेकर)

प्राचार्य
विवेकानंद कॉलेज
कोल्हापूर

प्रत : १) फलक लेखन २) जनरल नोटीस बोर्ड
३) सर्व वर्गात वाचून दाखविणे ४) लेडीज रुम

266
266

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर

२१३०, 'ई' ताराबाई पार्क, कोल्हापूर, जि. कोल्हापूर - ४१६ ००३
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर संलग्नीत

नेक मानांकन : "A" (सी.जी.पी.ए. ३.२४) दि. १९-०९-१६ (तिसरी फेरी)
कॉलेज उईथ पोटेन्शियल फॉर एक्सलन्स यु.जी.सी.,
स्टार कॉलेज - डी.बी.टी. - भारत सरकार

एम्.आय.आर.एफ्. रँकींग - शिवाजी विद्यापीठात प्रथम, महाराष्ट्रात ५ वा व भारतात ५८ वा क्रमांक

Ph.: 0231-2658612, 2658840 Fax: 0231-2658840 Resl.: 0231-2653982 Website: www.vivekanandcollege.org E-mail: info@vivekanandcollege.org

संस्थापक
डॉ. बापूजी साळुंखे
D. Lit.

अध्यक्ष
मा. ना. चंदकांत दादा पाटील
महत्त्व, मूल्य व पुनर्वसन, सार्वजनिक बांधकाम
मंत्री, (सार्वजनिक उपक्रम वनस्पत) महाराष्ट्र राज्य

कार्याध्यक्ष
प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे
M.A.

सचिव
प्राचार्या सौ. शुभांगी गावडे
M.Sc., B.Ed.

प्राचार्य
डॉ. एस. वाय. होनगेकर
M.A., M.Ed., P.G.D.T.E.,
M.Phil., Ph.D.

जावक क्रमांक दि.सी.के/ 613/19-20

दिनांक : 24/7/2019

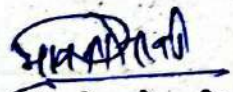
प्रति,
मा. हिमांशू स्मार्त,
ज्येष्ठ साहित्यिक व नाटय दिग्दर्शक,
कोल्हापूर.

विषय : रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स अध्यापनाबाबत
महोदय,

वरील विषयानुसार या महाविद्यालयामध्ये दि. १ जुलै २०१९ रोजी रंगभूमी परिचय व
वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स सुरु होत असून सदर कोर्सच्या अध्यापनाचे कामकाज आपणावर
सोपविणेत आले आहे. या कोर्सचा कालावधी तीन महिन्यांचा आहे.

तरी आपण अध्यापन कामकाजासाठी महाविद्यालयाच्या योगा हॉलमध्ये दर महिन्याच्या
बुधवार व गुरुवार या दिवशी सकाळी ११.०० वाजता उपस्थित राहावे .

कळावे,

(प्रा. बी. के. गोसावी)
समन्वयक

आपला विश्वासू

(डॉ. एस. वाय. होनगेकर)

प्राचार्य
विवेकानंद कॉलेज
कोल्हापूर

रंगभूमी आणि संभाषण कौशल्य प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम

१. नाटकाची संकल्पना व स्वरूप

२. नाट्यसंहितेचे स्वरूप :

- संवाद आणि रंगसूचना (संहितेचे घटक)
- नाटकाचे प्रकार (लघुनाट्य, एकांकिका, दोन अंकी नाटक, दीर्घांक)
- प्रत्येक नाट्यप्रकारातील एका संहितेचा परिचय. (संहितेची निवड विषयशिक्षक आणि विद्यार्थी यांच्या चर्चेतून व्हावी. संहिता मान्यताप्राप्त असावी.)
- नाट्यलेखनाची प्रात्यक्षिके

३. दिग्दर्शन आणि अभिनय तंत्र :

- दिग्दर्शन आणि अभिनय संकल्पनांचा परिचय
- विविध दिग्दर्शन आणि अभिनय शैलींचा परिचय
- विविध दिग्दर्शन आणि अभिनय शैलींमधील प्रात्यक्षिके. (ही प्रात्यक्षिके घेताना नाट्यसंहितेच्या प्रात्यक्षिकांमधून तयार झालेल्या संहितांचा वापर व्हावा.)

४. रंगमंच तंत्र :

- प्रकाशयोजना, नेपथ्य, पार्श्वसंगीत, वेशभूषा, रंगभूषाश यांच्या संकल्पना
- रंगमंच तंत्राचा नाटकातील सहभागाचा विचार

तंत्राची प्रात्यक्षिके. (ही प्रात्यक्षिके करताना दिग्दर्शन/अभिनयासाठी केलेल्या प्रात्यक्षिकांचा वापर करावा.)

५. वाणीचे स्वरूप :

- ध्वनीनिर्मितीचे स्वरूप, उच्चारस्थाने, ध्वनीची श्रवणीयता, ध्वनीचे श्रोत्याच्या ऐकण्यावा/समजून घेण्यावर होणारे परिणाम.

६. भाषेचे स्वरूप :

- ध्वनी ते भाषा हा प्रवास/अक्षर-शब्द-वाक्य/अर्थ निर्माण होण्याची प्रक्रिया/शब्दांच्या विविध रचनांमुळे बदलणारे श्राव्य परिणाम आणि अर्थ.

७. अभिवाचन/कथाकथन/Voice Over :

- अभिवाचन/कथाकथन/Voice Over यांसाठीची कौशल्ये आणि अभ्यास.
- अभिवाचन : प्रशिक्षण आणि प्रात्यक्षिक
- कथाकथन : प्रशिक्षण आणि प्रात्यक्षिक
- Voice Over : प्रशिक्षण आणि प्रात्यक्षिक

274

272

८. निवेदन/सूत्रसंचलन/वक्तृत्व :

- निवेदन/सूत्रसंचलन/वक्तृत्व यांसाठीची कौशल्य आणि अभ्यास.
- निवेदन : प्रशिक्षण आणि प्रात्यक्षिक
- सूत्रसंचलन : प्रशिक्षण आणि प्रात्यक्षिक
- वक्तृत्व : प्रशिक्षण आणि प्रात्यक्षिक

‘ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार’- शिक्षणमहर्षीडॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स -२०१९-२०

वेळापत्रक - दिनांक : ०१/०८/२०१९ ते २७/१०/२०१९

दर बुधवार व गुरुवार

वेळ - सकाळी - ११.०० ते १२.३०

विद्यार्थी यादी

अ. क्र.	विद्यार्थ्यांचे नाव	वर्ग	मोबाईल क्र.
१.	अनिकेत अजित पाटील	बी. ए. २	७०२८२९८३१७
२.	विशाल गजानन खोपकर	बी. ए. २	७५१७९५१८२७
३.	विकास हैबती गवड	बी. ए. १	७५१७५४०८६६
४.	धनंजय बाळासो मोरे	बी. ए. १	९६२०४४१७८६
५.	राहुल नारायणराव नाईक	बी. ए. १	७०५७४५५००१
६.	वनिता यल्लापा बजंत्री	बी. ए. १	७५५९२८१४७४
७.	पौर्णिमा रावसाहेब वराळे	बी. ए. ३	७७६७०५१३१२
८.	स्वप्निल संजय पाटील	बी. ए. ३	९४२३२२४६४६
९.	शुभम बळीराम पाटील	बी. ए. ३	९२८४८५८५९३
१०.	प्रवीण पांडुरंग नागावकर	बी. ए. ३	९२८४४५८९५६
११.	पवनकुमार रघुनाथ थावरे	बी. ए. २	७५५९४५०६७८
१२.	रूपाली हंबीरराव कोळी	बी. ए. १	९०११३७६२९५
१३.	अंकिता महादेव काशीद	बी. ए. १	९२२६३६१६५९
१४.	सोनाली वसंत ससाणे	बी. ए. १	९२८४२६३५८५
१५.	उत्कर्ष यशवंत केसरकर	बी. ए. २	८८३०८८८०७०

(Signature)
समन्वयक

प्रा. भाऊसाहेब गोसावी
मराठी विभाग प्रमुख

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार' - शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स - २०१९-२०

वेळापत्रक - दिनांक : ०१/०८/२०१९ ते २७/१०/२०१९

दर बुधवार व गुरुवार

वेळ - सकाळी - ११.०० ते १२.३०

अ. क्र.	दिनांक	मार्गदर्शकाचे नाव	सही
१.	०१/०८/२०१९	प्रा. भाऊसाहेब गोसावी	
२.	०७/०८/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
३.	०८/०८/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
४.	१४/०८/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
५.	१५/०८/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
६.	२१/०८/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
७.	२२/०८/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
८.	२८/०८/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
९.	२९/०८/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
१०.	०४/०९/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
११.	०५/०९/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
१२.	११/०९/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
१३.	१२/०९/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
१४.	१८/०९/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
१५.	१९/०९/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
१६.	२५/०९/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
१७.	२६/०९/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
१८.	०२/१०/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
१९.	०३/१०/२०१९	प्रा. भाऊसाहेब गोसावी	
२०.	०९/१०/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
२१.	१०/१०/२०१९	प्रा. भाऊसाहेब गोसावी	
२२.	१६/१०/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
२३.	१७/१०/२०१९	प्रा. भाऊसाहेब गोसावी	
२४.	२३/१०/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
२५.	२४/१०/२०१९	प्रा. भाऊसाहेब गोसावी	
२६.	३०/१०/२०१९	डॉ. हिमांशू स्मार्त	
२७.	३१/१०/२०१९	प्रा. भाऊसाहेब गोसावी	

प्रा. भाऊसाहेब गोसावी

समन्वयक
मराठी विभाग प्रमुख
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

डॉ. एस. वाय. होनगेकर

प्राचार्य
विवेकानंद कॉलेज
कोल्हापूर (स्वायत्त)

'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार' - शिक्षणमहर्षीडॉ.बापूजी साळुंखे
श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स - २०१९-२०

वेळापत्रक - दिनांक : ०१/०८/२०१९ ते २७/१०/२०१९

दर बुधवार व गुरुवार

वेळ - सकाळी - ११.०० ते १२.३०

अ. क्र.	विद्यार्थ्यांचे नाव	०१/०८/२०१९	०८/८/२०१९	१५/८/२०१९	२२/८/२०१९	२९/८/२०१९	०५/९/२०१९	१२/९/२०१९	१९/९/२०१९	२६/९/२०१९	०३/१०/२०१९
१.	अनिकेत अजित पाटील	Aniket	Aniket	A	Aniket	A	Aniket	A	Aniket	Aniket	Aniket
२.	विशाल गजानन खोपकर	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal
३.	विकास हैकती गवड	Vikas	Vikas	Vikas	A	Vikas	Vikas	Vikas	Vikas	Vikas	Vikas
४.	धनंजय बालासो मोरे	Dhananjay	Dhananjay	Dhananjay	Dhananjay	Dhananjay	Dhananjay	Dhananjay	Dhananjay	A	Dhananjay
५.	रहुल नारायणराव नाईक	Rahul	Rahul	Rahul	Rahul	A	Rahul	Rahul	Rahul	Rahul	Rahul
६.	वनिता वत्तापा बजंत्री	Vanita	Vanita	Vanita	Vanita	Vanita	Vanita	Vanita	A	Vanita	Vanita
७.	पौर्णिमा एकसाहेब वरळे	P.R.Varale	P.R.Varale	P.R.Varale	P.R.Varale	P.R.Varale	P.R.Varale	A	P.R.Varale	P.R.Varale	P.R.Varale
८.	स्वप्निल संजय पाटील	A	Swapanil	Swapanil	Swapanil	Swapanil	Swapanil	Swapanil	Swapanil	Swapanil	Swapanil
९.	शुभम बळीराम पाटील	Shubham	Shubham	Shubham	Shubham	Shubham	Shubham	A	Shubham	Shubham	Shubham
१०.	प्रवीण पांडुरंग नमावकर	Pravin	Pravin	Pravin	A	Pravin	Pravin	Pravin	Pravin	Pravin	Pravin
११.	पवनकुमार रघुनाथ बावरे	P.V.Bavare	P.V.Bavare	P.V.Bavare	P.V.Bavare	P.V.Bavare	P.V.Bavare	P.V.Bavare	P.V.Bavare	P.V.Bavare	A
१२.	स्योनी हवीरराव कोळी	Syoni	Syoni	Syoni	Syoni	Syoni	Syoni	Syoni	Syoni	Syoni	Syoni
१३.	अकिता महादेव काशीद	A.M.Kashid	A.M.Kashid	A	A.M.Kashid	A.M.Kashid	A.M.Kashid	A.M.Kashid	A.M.Kashid	A.M.Kashid	A.M.Kashid
१४.	सोनाली वसंत ससाणे	S.S.	S.S.	S.S.	S.S.	S.S.	S.S.	S.S.	S.S.	S.S.	S.S.
१५.	उत्कर्ष वसंत केसरकर	A	Utkarsh	Utkarsh	Utkarsh	Utkarsh	Utkarsh	Utkarsh	Utkarsh	Utkarsh	Utkarsh

(Signature)
समन्वयक

प्रा. भाऊसाहेब गोसावी
मराठी विभाग प्रमुख
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

अ. क्र.	विद्यार्थ्यांचे नाव	४/४/२०११	११/४/२०११	१२/४/२०११	१८/४/२०११	१९/४/२०११	२५/४/२०११	२६/४/२०११	२/१०/२०११	३/१०/२०११	९/१०/२०११
१.	अनिकेत अजित पाटील	Aniket	Aniket	Aniket	Aniket	Aniket	Aniket	Aniket	Aniket	Aniket	Aniket
२.	विशाल गजानन खोपकर	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal
३.	विकास हेबती गवड	Vikas	Vikas	Vikas	Vikas	Vikas	Vikas	Vikas	Vikas	Vikas	Vikas
४.	घनंजय बालासो मोरे	Ghananjay	Ghananjay	Ghananjay	Ghananjay	Ghananjay	Ghananjay	Ghananjay	Ghananjay	Ghananjay	Ghananjay
५.	राहुल नारायणराव नाईक	Rahul	Rahul	Rahul	Rahul	Rahul	Rahul	Rahul	Rahul	Rahul	Rahul
६.	वनिता यत्लापा बजंत्री	Vanita	Vanita	Vanita	Vanita	Vanita	Vanita	Vanita	Vanita	Vanita	Vanita
७.	पौर्णिमा रावसाहेब वराळे	P.P. Varale	P.P. Varale	P.P. Varale	P.P. Varale	P.P. Varale	P.P. Varale	P.P. Varale	P.P. Varale	P.P. Varale	P.P. Varale
८.	स्वप्निल संजय पाटील	A	Swarnil	Swarnil	Swarnil	Swarnil	Swarnil	Swarnil	Swarnil	Swarnil	Swarnil
९.	शुभम बळीराम पाटील	Shubham	Shubham	Shubham	Shubham	Shubham	Shubham	Shubham	Shubham	Shubham	Shubham
१०.	प्रवीण पांडुरंग नागावकर	Pravin	Pravin	Pravin	Pravin	Pravin	Pravin	Pravin	Pravin	Pravin	Pravin
११.	पवनकुमार रघुनाथ थावरे	PK. Thavare	PK. Thavare	PK. Thavare	PK. Thavare	PK. Thavare	PK. Thavare	PK. Thavare	A	PK. Thavare	PK. Thavare
१२.	रुपाली हंबीरराव कोळी	R.H. Koli	R.H. Koli	R.H. Koli	R.H. Koli	A	R.H. Koli	R.H. Koli	R.H. Koli	R.H. Koli	R.H. Koli
१३.	अंकिता महादेव काशीद	A.M. Kashid	A.M. Kashid	A.M. Kashid	A.M. Kashid	A.M. Kashid	A.M. Kashid	A.M. Kashid	A	A.M. Kashid	A.M. Kashid
१४.	सोनाली वसंत ससाणे	S.S.	S.S.	S.S.	S.S.	S.S.	S.S.	S.S.	S.S.	S.S.	S.S.
१५.	उत्कर्ष यशवंत केसरकर	A	U.K. Kesarkar	U.K. Kesarkar	U.K. Kesarkar	U.K. Kesarkar	U.K. Kesarkar	U.K. Kesarkar	U.K. Kesarkar	U.K. Kesarkar	U.K. Kesarkar

प्रमुख
समन्वयक

प्रा. भाऊसाहेब गोसावी
मराठी विभाग प्रमुख
दिवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

अ. क्र.	विद्यार्थ्याचे नाव	१०/१०/२०१९	१६/१०/२०१९	२३/१०/२०१९	२४/१०/२०१९	३०/१०/२०१९	३१/१०/२०१९
१.	अनिकेत अजित पाटील	Aniket	Aniket	Aniket	Aniket	Aniket	Aniket
२.	विशाल गजानन खोपकर	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal	Vishal
३.	विकास हेबती गवड	Vikas	Vikas	Vikas	Vikas	Vikas	Vikas
४.	घनंजय बालासो मोरे	Ghanajay	Ghanajay	Ghanajay	Ghanajay	Ghanajay	Ghanajay
५.	राहुल नारायणराव नाईक	Rahul	Rahul	Rahul	Rahul	Rahul	Rahul
६.	वनिता यल्लापा बजंत्री	Vanita	Vanita	Vanita	Vanita	Vanita	Vanita
७.	पौर्णिमा रावसाहेब वराळे	P.R.Varate	P.R.Varate	P.R.Varate	P.R.Varate	P.R.Varate	P.R.Varate
८.	स्वप्निल संजय पाटील	Swapanil	Swapanil	Swapanil	Swapanil	Swapanil	Swapanil
९.	शुभम बळीराम पाटील	Shubham	Shubham	Shubham	Shubham	Shubham	Shubham
१०.	प्रवीण पांडुरंग नागावकर	Pravina	Pravina	A	Pravina	Pravina	Pravina
११.	पवनकुमार रघुनाथ थावरे	Pravankumar	Pravankumar	Pravankumar	Pravankumar	Pravankumar	Pravankumar
१२.	रूपाली हंबीरराव कोळी	Rupali	Rupali	Rupali	Rupali	A	Rupali
१३.	अंकिता महादेव काशीद	Ankita	A	Ankita	Ankita	Ankita	Ankita
१४.	सोनाली वसंत ससाणे	Sonal	Sonal	Sonal	Sonal	Sonal	Sonal
१५.	उत्कर्ष यशवंत केसरकर	Utkarsh	Utkarsh	Utkarsh	A	A	Utkarsh

(Signature)
समन्वयक

प्रा. भाऊसाहेब गोसावी
मराठी विभाग प्रमुख
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार' - शिक्षणमहर्षीडॉ.बापूजी साठुंखे
श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

‘रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स -२०१९-२०

दिनांक : ०१/०८/२०१९ ते २७/१०/२०१९

फोटो

डॉ. हिमांशू स्मार्ट विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना

प्रा. भाऊसाहेब गोसावी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना

प्रा. भाऊसाहेब गोसावी

समन्वयक

मराठी विभाग प्रमुख

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

‘ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार’ - शिक्षणमहर्षीडॉ. बापूजी साळुंखे
श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स -२०१९-२०

अंतिम परीक्षा

बुधवार दिनांक : ०६/११/२०१९

वेळ - सकाळी - ११.०० ते १.००

गुण - ५०

प्र. क्र. १ - खालीलपैकी दोन प्रश्नांची उत्तरे सविस्तर लिहा.

गुण - 30

१. चांगला वक्ता होण्यासाठी कोणत्या कौशल्याची गरज असते ते सोदाहरण लिहा.
२. नाटकाची निर्मिती प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.
३. आवाज आणि अभिनय यासाठी तुम्ही वर्गात केलेल्या प्रात्यक्षिकाचा तुम्हाला कसा लाभ झाला ते लिहा.
४. वक्ता आणि अभिनेता यांच्यातील साम्यभेद सोदाहरण सांगा.

प्र. क्र. २ - टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

गुण - 20

१. वाचन आणि चिंतन
 २. उच्चारण शुद्धतेचे महत्व
 ३. देहबोली
 ४. पार्श्वसंगीत
-

34
50

श्रीगणेशाय नमः

अनिकेत अजित पाटील वी.ए. भाषा - II

प्र 9

चांगला वक्ता होण्यासाठी कोठल्या कोशल्याची गरज असते ते सोदाहरण लिहा.

मुळत चांगला वक्ता होण्यासाठी काहीतरी नवे अर्थपूर्ण सांगण्याजोगी आपल्याजवळ असायला हवे म्हणजे आपल्याला आपल्या विषयाचे संपूर्ण ज्ञान असायला हवे. वक्तृत्वाची भाषा, तिचे योग्य उच्चारण, योग्य किंवा उचितवेळी शब्दांवर आघात देत आवाज लहान मोठा करता येणे, शब्दांच्या उच्चारणांशी जोत आवश्यक ते चेहऱ्यावरील हावभावाने बदल व हातपायांच्या समर्पक हालचाली हे सर्व प्रभावी वक्तृत्वाला आवश्यक काही घटक आहेत.

श्रोत्यांसमोर जाताना पुरेसा आत्मविश्वास हवा. भीती अजिबात नको. आपल्याला श्रोत्यांपेक्षा विषयाबाबत ज्ञान जास्त माहिती असलीच पाहिजे. आणि त्याबाबत संपूर्ण आत्मविश्वास हवा. हे ज्ञान मांडणीबाबत, पण उत्तम वक्तृत्वासाठी आपल्याला नेमके श्रोत्यांपर्यंत काय पोचवायचे आहे? कोठते विचार, मुद्दे, माहिती श्रोत्यांना पटवून द्यायची आहे. ती कोठल्या पद्धतीने श्रोत्यांच्या मनात ठसवायची आहे, गळी उतरवायची आहे? याचा अचूक अंदाज ठांबून भाषणाला सुरुवात करायची असते. मुद्देसूद भाषण करण्यासाठी मांडायचे मुद्दे व त्यांचा अनुक्रम मनाशी आधी ठरवावा लागतो. सोप्याकडून अधिकाधिक कठीण अशा प्रकारे विचारांची मांडणी करावी लागते. प्रत्येक मुद्दयाला योग्य अशी उदाहरणे देवून तो मुद्दा स्पष्ट करावा लागतो. म्हणून अगोदरच उदाहरणे मनाशी ठरवून ठेवावीत. महत्त्व थांबायचे कुठे, पॉज्ज कुठे द्यायचे, भाषण कुठे संपवायचे याचा विचार आधीच करावा लागतो. श्रोत्यांच्या कडे बघत बघत आपल्या भाषणाचा हीवारा परिवामचा अंदाज घेत भाषण पुढे न्यावे, श्रोत्यांच्या जांभ्या, चेहऱ्यावरील ओत्सुक्य, आनंद, कंटाळा टिपण्याची क्षमता हवी. अपेक्षित परिवाम साधत भाषण कलायमकसला नेवून थांबवायचे, भाषण संपल्यावर श्रोत्यांना अजून

कुम्हळी। शेकावे असे वाटत असतानाच भाषणे
 घालवणे यात खरी गम्मत आहे. वक्तृत्व सुधारणे
 तर वरील सर्व विवेचन वाचून आपल्या वक्तृत्वात
 काय चुटी आहेत ते पाहून आवश्यक ते बदल
 करायचे.

8

2 नाटकाची निर्मिती प्रक्रिया अविस्तर स्पष्ट करा.

प्रस्तावना :- नाटक हा शब्द अगदी बालपणापासूनच आपल्या कानावर पडतो, तो शींग अथवा खोटेपणा या अर्थाने, पण हा खोटेपणासुद्धा खरा वाटावा असा असला तरच त्याला नाटक म्हटले जाते. नाटक वाचता येते, नाट्यवाचनातून अन्य वाङ्मयप्रकाराप्रमाणेच आपल्याला नाटकाचा आनंद घेता येतो. पण त्या विशेषस्थितीमुळे निमित्ताने केवळ प्रेक्षकसुद्धा नाटकाचा आनंद घेता येतो. म्हणूनच नाटक हा दृक-श्राव्य स्वरूपाचा वाङ्मयप्रकार आहे असे म्हटले जाते. नाटक हा वाङ्मयप्रकार आहे, पण तो वास्तव असतानाच आपल्या मनपटलावर दृश्य स्वरूपात अनुभव देणारा वाङ्मयप्रकार आहे.

नाटकाच्या विविध व्याख्या :-

- 1) सिसिरो यांच्या मते :- 'नाटक' हे जीवनाचे अनुकरण आहे, चालीरितीचा आरसा आहे, सत्याचे प्रतिबिंब आहे.
- 2) फोल्डरिज यांच्या मते :- 'नाटक' हे निरर्थाचे अनुकरण असून त्याची नक्कल आहे.
- 3) क्रिश्चम अर्थर यांच्या मते :- 'नाटक' हे आपल्याला कमीपणा आणणाऱ्या व कंठन घालणाऱ्या दैवी शक्ती व निरर्था यांच्या संघर्षात सापडलेल्या माठासाऱ्या इच्छेचे प्रतिनिधित्व करते.
- 4) मार्जर विल्सन यांच्या मते :- 'लिटिरेचर दॅट वॉकस' अशा शब्दांत नाटकाचे वेगळेपण आहे.

नाटकाची निर्मिती प्रक्रिया

आधुनिक मराठी नाटकाची शुरुवात के विष्णुदास भावे यांच्यापासून झाली असे मानले जाते. विष्णुदास भावे यांच्या 'संगीत स्वयंवरचे' नाते पारंपारिक दशावताराशी आहे. म्हणून विष्णुदासांचे नाटक हे मराठीतले पहिले नाटक मसूमे परंपरेने चालत असलेल्या दशावतारी खेळाचे अखेर स्फार्सदार रूप होते असेही म्हटले जाते, अभिनेत्र हा नाटकाचा घाण, दारावर येणारा बहुरूपी आपल्या सोंगाने लोकांना फसवतो, बहुरूप्याची ही परंपरा अजूनही चालू आहे. नाटक म्हटले की वेशभूषा आलीय वासुदेव, मसठाजोगी, पोतराज इत्यादी लोककलाप्रकारांचे निराळेपण। त्यांच्या वैशिष्ट्यपूर्ण वेशभूषेमुळे आपल्या लक्षात येते. नाटकातील वातावरणानिर्मिती नेपथ्य, प्रकाश, संगीत आणि नाट्यसंकेत या सर्व साधनसमन्वय वापर करित निर्माण होते. नाटक म्हटले की संवाद असणार कांदळरी म्हटली की वर्तनपर निवेदन असणार आणि कविता म्हटली की लयबद्ध ओळी असणार असे काही ठळक विशेष प्रकेक वाङ्मय प्रकारांची ओळख स्पष्ट करित असतात. 9^{थे} व्या शतकात महाराष्ट्रात इक्ष्वाकुं राज्य स्थिर झाले, युरोपीय मंडळीच्या रंजनार्या गरजा भारतीय खेळ आगवू शकत नव्हते, त्यामुळे इक्ष्वाकुंनी आपल्या रंजनार्या गरजा आगविण्यासाठी युरोपीयन नाटक भारतात आणले, मुंबईत नाट्यग्रह बांधली; नाटकातील कलावंतांकडे पाहण्याच्या दृष्टिकोन बदलतो तो 20^{थे} व्या शतकात या सर्व गोष्टी लक्षात घेतल्या तर मराठी नाटकाला नाट्यसंहितांच्या दृष्टीने दोनशे ते तीनशे वर्षांच्या इतिहास आहे, पण सापरीकरणाच्या दृष्टीने विचार केला तर मराठी नाटकाला पर्यायाने भारतीय रंगभूमीला दोन ते अडीच वर्षांच्या इतिहास आहे.

12

दिया लिहा.

① वाचन आणि चिंतन :-

वाचने हा एक उत्तम छंद आहे, वाचन वेगवेगळ्या भाषेत करता येते, मातृभाषेतून केलेले वाचन वाचायला आणि समजायला सोपे जाते, मराठीतून वाचन करण्यासाठी भरपूर साहित्य उपलब्ध आहे. वाचनाने माणूस ज्ञानी होतो आणि त्याला पुस्तकाच्या रूपाने एक नवीन मित्र मिळतो, वाचन ही एक कला आहे.

वाचन माणसाचा माणूस बनविते, जीवनाला एक नवी दिशा देते, विचार करायला शिकवते, अंतर्मुख करविते, लक्ष्यप्रभावी जीवनात योग्य - अयोग्य काय याची जाणीव करून देते. आपल्या समाजाला 'वाचाल तर वाचाल' अशी मूळ प्रचलित आहे, संस्कृत मध्ये वाचन हा शब्द वच या छानूपासून तयार झाला असून वच म्हणजे कोल्लो आणि वाच म्हणजे कोल्लवयास लावणारे, अर्थात वाचन असेल तरच वचनात शक्तिता येऊ शकते हे खरे.

वाचनाचे महत्त्व :-

- ① भाक्कनासह केलेले हवनी उच्चारण म्हणजे वाचन.
- ② वाचनामुळे मानवाच्या व्यक्तिमत्वाचा अंतर्बाह्य विकास होतो.
- ③ वाचनाने वाणीवर शुसंस्कार होतात.
- ④ वाचनाने सौंदर्यबोध व आनंदबोध साध्य होतात.

- 5 वाचन क्षमतेचा परिपूर्ण विकास हा त्यातून निघणाऱ्या अर्थनिष्पत्तीवर अवलंबून असतो.
- 6 वाचनामुळे भाषा शुद्ध होते, व विचारांची देवाढेवाढ होते व आधीच ध्यानी भर पडते.

07

2) देहबोली :-

देहबोली म्हणजे आपल्या मनात स्मरण असलेल्या विचारांच्या आरसात असतो, पाखादयाच्या मनातले जाबून घेण्यासाठी त्याची देहबोली वाचायला शिकायला हवे.

शारीरिक अभिव्यक्ती :-

शारीरिक अभिव्यक्ती जसे की हात हलवणे, बोटांनी इशारा करणे, स्पर्श करणे आदी नजर खाली करून पाहणे हे सर्व अमौखिक संघास्ये रूप आहे, इशाराच्या गति आणी अभिव्यक्तीच्या अडवयनाला काइनेसिकस किंवा गतिकम विज्ञान म्हणतात. जेव्हा मनुष्य काही म्हणतो म्हणजेच आपल्या शरीराला गति देतो, कारण जसे की शोद्यकल्यांनी प्रदर्शित केले आहे की [कपया उद्धरण जोडू], याने संघास्येया कठिन आव्यावर ही बोलने आणी समझायला मानसिक प्रयाससाठी मदत मिळते. शारीरिक अभिव्यक्ती त्या व्यक्तीच्या संदभति अनेक गोष्टी प्रकट करते जो त्याच्या उपयोग करतो, उदाहरण खुणवल्याद्वारे काही खास किंदू वर जोर दिला जातो, किंवा एक संदेशाला पुढे पाठवणे, आसन संघार आपली रूची अरूची प्रदर्शित करते, आणी स्पर्श प्रोत्साहन किंवा येतावनी जसे भाव प्रकट करू शकते, चेहरेचे भाव अभिव्यक्ती त्या व्यक्तीच्या संदभति अनेक गोष्टी प्रकट करते जो त्याच्या उपयोग करतो. उदाहरण खुणवल्याद्वारे काही खास किंदू वर जोर दिला जातो, किंवा एक संदेशाला पुढे पाठवणे, आसन संघार आपली रूची किंवा अरूची प्रदर्शित करते आणी स्पर्श प्रोत्साहन किंवा येतावनी जसे भाव प्रकट करू शकते, चेहरेचे भाव अभिव्यक्ती - चेहऱ्यावरची भावना व्यक्त होते. जेव्हा व्यक्ती दुखी असते तेव्हा तिच्या चेहरेचे भाव दुखी असते त्याला पाहूनच लक्षात येते की

ही व्यक्ति दुखी आहे, जो व्यक्ति दुखी असते
 ती अनडक्याही दिसते, तिचे कशात लक्ष लागत
 नाही, जर जर चोखन कोलात असेल किंवा
 कानांना हात लावणे असेल तर हे संकेत
 करते की सांगितलेल्या गोष्टी वर अविश्वास
 आहे, जेव्हा प्रख्यात व्यक्ती कोणत्या तरी
 प्रख्यात व्यक्तीच्या कोलण्यावर सहमत नसल्यास
 त्याचे लक्ष तिकडे तिकडे होते, अस्थिर असते,
 जर तळहाताचे बोटे चोखन आली असे गतिशील
 असे होते जसे की काही मोजमाप करत आहे
 तर व्यक्ति कोणते तरी लक्ष उत्तर शोधत आहे.

07

‘ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार’ - शिक्षणमहर्षीडॉ. बापूजी साळुंखे
श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

‘रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स - २०१९-२०

वेळापत्रक - दिनांक : ०१/०८/२०१९ ते २७/१०/२०१९

दर बुधवार व गुरुवार

वेळ - सकाळी - ११.०० ते १२.३०

निकाल

अ. क्र.	विद्यार्थ्यांचे नाव	वर्ग	सैद्धांतिक	प्रात्यक्षिक	एकूण गुण
			परीक्षा	परीक्षा	
			50 गुण	50 गुण	100 गुण
१.	अनिकेत अजित पाटील	बी. ए. २	34	36	70
२.	विशाल गजानन खोपकर	बी. ए. २	42	38	80
३.	विकास हैबती गवड	बी. ए. १	39	34	73
४.	धनंजय बालासो मोरे	बी. ए. १	45	36	81
५.	राहुल नारायणराव नाईक	बी. ए. १	47	35	82
६.	वनिता यल्लापा बजंत्री	बी. ए. १	40	38	78
७.	पौर्णिमा रावसाहेब वराळे	बी. ए. ३	41	35	76
८.	स्वप्निल संजय पाटील	बी. ए. ३	42	36	78
९.	शुभम बळीराम पाटील	बी. ए. ३	39	36	75
१०.	प्रवीण पांडुरंग नागावकर	बी. ए. ३	38	38	76
११.	पवनकुमार रघुनाथ थावरे	बी. ए. २	40	37	77
१२.	रूपाली हंबीरराव कोळी	बी. ए. १	43	34	77
१३.	अंकिता महादेव काशीद	बी. ए. १	41	36	77
१४.	सोनाली वसंत ससाणे	बी. ए. १	42	35	77
१५.	उत्कर्ष यशवंत केसरकर	बी. ए. २	46	35	81

समन्वयक

प्रा. भाऊसाहेब गोसावी

मराठी विभाग प्रमुख

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार' - शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित

विवेकानंद कॉलेज कोल्हापूर (स्वायत्त)

मराठी विभाग

'रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स -२०१९-२०'

प्रमाणपत्र

श्री./ श्रीमती/ कु.

अनिकेत अजित पाटील, बी.ए-२

यांनी विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त) मराठी विभागाच्या वतीने दि. ०१/०८/२०१९ ते २७/१०/२०१९ या कालावधीत आयोजित केलेला 'रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स -२०१९-२०' यशस्वीरित्या पूर्ण केला. त्याबद्दल हे प्रमाणपत्र देण्यात येत आहे.

प्रा. भाऊसाहेब गोसावी
समन्वयक

रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स
मराठी विभाग प्रमुख
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

डॉ. एस. वाय. होनगेकर
प्राचार्य,
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)
प्राचार्य
विवेकानंद कॉलेज
कोल्हापूर (स्वायत्त)

'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार' - शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित

विवेकानंद कॉलेज कोल्हापूर (स्वायत्त)

मराठी विभाग

'रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स -२०१९-२०'

प्रमाणपत्र

श्री/ श्रीमती/ कु.

विशाल गजानन खोपकर, बी.ए-२

यांनी विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त) मराठी विभागाच्या वतीने दि. ०१/०८/२०१९ ते २७/१०/२०१९ या कालावधीत आयोजित केलेला 'रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स -२०१९-२०' यशस्वीरीत्या पूर्ण केला. त्याबद्दल हे प्रमाणपत्र देण्यात येत आहे.

प्रा. भाऊसाहेब गोसावी
समन्वयक

रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स
मराठी विभाग प्रमुख
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

डॉ. एस. वाय. होनगेकर
प्राचार्य,
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)
प्राचार्य
विवेकानंद कॉलेज
कोल्हापूर (स्वायत्त)

‘ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार’ - शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित

विवेकानंद कॉलेज कोल्हापूर (स्वायत्त)

मराठी विभाग

‘रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स -२०१९-२०’

प्रमाणपत्र

श्री/ श्रीमती/ कु.

विकाश हेबती गवड, बी.ए-३

यांनी विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त) मराठी विभागाच्या वतीने दि. ०१/०८/२०१९ ते २७/१०/२०१९ या कालावधीत आयोजित केलेला ‘रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स -२०१९-२०’ यशस्वीरीत्या पूर्ण केला. त्याबद्दल हे प्रमाणपत्र देण्यात येत आहे.

प्रा. फाडुसाहेब गोसावी

समन्वयक

रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स
मराठी विभाग प्रमुख
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

डॉ. एस. वाय. होनगेकर

प्राचार्य,

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

प्राचार्य

विवेकानंद कॉलेज
कोल्हापूर (स्वायत्त)

‘ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार’ - शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित

विवेकानंद कॉलेज कोल्हापूर (स्वायत्त)

मराठी विभाग

‘रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स -२०१९-२०’

प्रमाणपत्र

श्री./ श्रीमती/ कु.

धनंजय बाळासो मोरे, बी.ए-३

यांनी विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त) मराठी विभागाच्या वतीने दि. ०१/०८/२०१९ ते २७/१०/२०१९ या कालावधीत आयोजित केलेला ‘रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स -२०१९-२०’ यशस्वीरीत्या पूर्ण केला. त्याबद्दल हे प्रमाणपत्र देण्यात येत आहे.

प्रा. भाऊसाहेब गोसावी

समन्वयक

रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स
मराठी विभाग प्रमुख
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

डॉ. एस. वाय. होनगेकर

प्राचार्य,

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

विवेकानंद कॉलेज
कोल्हापूर (स्वायत्त)

'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार' - शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित

विवेकानंद कॉलेज कोल्हापूर (स्वायत्त)

मराठी विभाग

'रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स -२०१९-२०'

प्रमाणपत्र

श्री./ श्रीमती/ कु.

राहुल नारायणराव नाईक, बी.ए-३

यांनी विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त) मराठी विभागाच्या वतीने दि. ०१/०८/२०१९ ते २७/१०/२०१९ या कालावधीत आयोजित केलेला 'रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स -२०१९-२०' यशस्वीरीत्या पूर्ण केला. त्याबद्दल हे प्रमाणपत्र देण्यात येत आहे.

प्र. माऊसाहब गोसावी
समन्वयक

रंगभूमी परिचय व वाणीकौशल्य प्रमाणपत्र कोर्स
मराठी विभाग प्रमुख
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

डॉ. एस. वाय. होनगेकर
प्राचार्य,
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)
प्राचार्य
विवेकानंद कॉलेज
कोल्हापूर (स्वायत्त)